tivni organ župe, — i po planu radile na formiranju njihova vjersko-obiteljskog života i pomagale im u odgoju djece, toga skoro nigdje nema. A moglo bi biti: na mnogim mjestima. Tko im brani, da to rade? Diskretno, to se zna, i iz izrazito nadnaravnih motiva.

Na ništa, valjalo bi o ovome razgovarati. Prvotno između klera i redovnica, a na inicijativu i uz posredovanje viših crkvenih vlasti. I započeti bi trebalo. Skromno, ali i odlučno. Svi, eto, — i lajički vjernici, — vide, da je tomu došlo vrijeme. I jest!

Č.

CRKVA I MODERNI ČOVJEK

Čovjek je uvijek jedan te isti. Zašto baš trebamo govoriti o nekom modernom čovjeku? U čemu se sastoji razlika današnjih ljudi i pred izvjesno vrijeme? Značenje termina je u tom što zbog nastale promjene u svijetu današnji ljudi imaju nove položaje, nove poglede, želje, težnje i tolike nove stvari.

Promatrajući čovjeka u novom svijetu i novim povijesnim uvjetima ponetko pomišlja da Crkva nije više u stanju dati svijetu nikakve novosti. Društveni napredak predstavlja se više u čisto ljudskom pogledu nego u čisto religioznom. Da su slijedili Crkvu, ne bi, kažu, postigli današnji napredak.

Čovjek i napredak

U odnosu na shvaćanje ljudskog napretka ima danas dosta dvoličnosti i nejasnih i neiskristaliziranih stavova i tumačenja. Sigurno mi danas gledamo na svijet u mnogočemu drukčije nego se nekoć gledalo. Ipak, moramo se sjetiti da čovjekova veličina nije samo u tome da zavlada svijetom. Često se pretpostavlja da je čovjek tim napredniji što više podloži svojoj volji i svojim ciljevima i interesima stvari u svijetu.

U odnosu na ovo postavljamo pitanje, da li je čovjek doista stupio u dodir sa svijetom u svojem punom dostojanstvu ili je tom prigodom izgubio nešto od svoje osobne veličine?

Crkva nije nikada priječila čovjeku da bude ono što jest i što treba da bude. Prije svega, Bog tako hoće, a u drugom redu, još nismo otkrili potpuno što znači princip iz sv. Pisma da je pojedinac, konkretni čovjek, stvoren na sliku i priliku Božju. Čovjek nosi u sebi bogatstvo X. Ovo je točka gdje se razilaze Crkva i moderni ljudi. Crkva promatra veličinu čovjeka u odnosu prema Bogu, a moderni ljudi često puta šute i ne žele govoriti o tom odnosu, a poneki ideološki pravci čak gledaju u religiji degradaciju čovjeka.

Današnji čovjek postoji jednako kao i onaj pred sto godina, ali između današnjih ljudi i onih pred sto godina ima dosta razlika.

Kako se čovjek sastoji od tijela i duše, tako isto Crkva priznaje opstojnost dviju stvarnosti: ona duhovna, koju zovemo religiozna i ona društvena, koju možemo nazvati moderni čovjek. Opstoji Crkva i Država.

Čovjek u svojem životu mora uskladiti dobra obaju društava. Pitanje je da li mora dati veću važnost jednoj ili drugoj strani? Zastupamo mišljenje da je organiziranje života bez Boga ustvari organiziranje protiv samog čovjeka. »Ekskluzivni humanizam je neljudski« (Lubac).

Nema pravog humanizma ako nije otvoren prema Apsolutnom, u priznanju jednog poziva koji daje pravi pojam ljudskog života. Ne samo da čovjek nije zadnja norma vrijednosti nego on se niti ne ostvaruje nego nadilazeći samoga sebe.« (Enc. Popul. progress. n. 42).

Religija ateizma

Postoje ljudi koji izjavljuju da s religijom nemaju ništa, osim, možda, da je ništе malo po malo. Te ljude nazivamo bezbošcima, ateistima. Često puta danas za bezbošce ateizam znači jednu stvar, a za nas drugu. To je, ustvari, česta pojava i uzrok neslaganja među ljudima. Ne shvaćamo se. Oni prema našem mišljenju i uvjerenju niječu najveću i glavnu stvarnost, a oni kažu da je Bog nešto suviše. Interesira ih samo čovjek. Suviše, današnji bezbošci gledaju na Boga kao na sredstvo koje je služilo nekadašnjoj vlasti. Vjeru u transcedentnog Boga smatraju opijumom narodnih masa. Napadaju Crkvu da je bila vezana uz zemaljsku vlast, koja je često puta izdala povjerenje podložnika.

Jedna od osnovnih tvrdnji ateista jest: mi nećemo religiju, nego hoćemo stvoriti novo zemaljsko društvo, blagostanje, prosperitet, komoditet, miran i udoban život.

Isključivši naše neslaganje s njima u vjerskom pitanju, sve ostalo nam je zajedničko. Ali razlika je u vrednovanju ovog zajedničkog cilja. Za njih je to konačni cilj, a za nas tek jedan osnovni. Osim za napredni zemaljski život i društvo, mi radimo za jedan kršćanski u sadašnjosti i božanski u budućnosti.

Dijalog i perspektive

U dijalogu s današnjim čovjekom događa se to da imamo iste riječi s različitim značenjem.

Današnji čovjek iznosi slabosti Crkve i to je za njega njezino lice. A ako stvar okrenemo malo drukčije, vidjet ćemo je sasvim drukčiju i plodniju. Socijalna povijest Evrope uglavnom govori u prilog Crkve.

Škole, univerze, bolnice, banke za siromahe, prihvatilišta za starce i djecu, sve su to djela što su ih ostvarili crkveni ljudi. (Poznata je činjenica da je srednjovjekovnim radnicima bilo zabranjeno nositi grimizna odijela. Radnik nije bio proleter nego dobro situiran čovjek).

Suvremena afrička stvarnost govori također u prilog Crkve. Izbacite njezine institucije iz centralne Afrike, vratit ćete Afriku u kameno doba.

Da li su sve negativne pojave iz povijesti krivnje same Crkve? Što su civili radili? Što su to carska, kraljevska i plemićka vlast? Mi ne osuđujemo nikoga i ne želimo polemizirati s mrtvima. Neka se svak brine za svoje u svojem djelokrugu!

Ipak bismo mogli nešto naučiti od povijesti, za koju kažu da je učiteljica života.

Da li su danas ljudi bez vjere sretniji nego nekoć? Ako danas izbacimo religiju, počinit ćemo istu pogrešku što su je nekoć počinjali kad su govorili previše ili samo o njoj. Sada kad govore samo o čovjeku, to je ista stvar, jedino gledana s druge strane. Kad svrše ljudske stvari, svršava sve.

Zašto danas mladi ljudi toliko zabrinjavaju? Upravo zato jer nisu navikli misliti.

Crkva potpomaže svaki ljudski napredak. Ona kaže: Svaka ljudska istina jest od Boga. Bog je autor i naravnog i svrhunaravnog reda. Stvorio je čovjeka da unese u kozmos novo bogatstvo, stvarnost duha i milosti. U Božjem promislu napredak je poželjan i on je pokretač svega stvorenoga. Sve što čovjek pronađe za svoj napredak, olakšanje života, to je dobro i pohvalno i moralno. Ali Crkva posebno naglašava da progres nije samo plod inteligencije nego i **dobrote.** Ovdje vidimo pogrešku onih koji hoće napredak bez Boga. Mjera dobrote je neizmjerni i predobri Bog. Ako je sam čovjek mjera dobrote, onda je to, prema nama, jako ograničeno i malo. Napredak je ograničen na samo izvjesna ograničena područja. Ovdje vidimo da Crkva više cijeni čovjeka nego ijedna druga ljudska zajednica. Ovu istinu ćemo dokazati jedino Kristovim receptom, »neka vide naša dobra djela!«

Stanko ANIĆ prema A. Grion-u O. P.

TKO JE PRED BOGOM VEĆI?

(Molitelji i pokornici po samostanima)

Sve su mi se ove refleksije posve spontano nametnule.

Toliko se danas govori o »posavremenjenju« svega u Crkvi. Pa i o »posavremenjenju« redovničkog i samostanskog života. A svuda oko sebe nailaziš i na praktične pokušaje primjene toga redovničkog »posavremenjenja«. Na redovnike u svjetovnom civilu, za koje ti, istom iza kako si se s njima izrukovao, moraju kazati: »To je fratar!« Na redovnike s, vječnom, cigaretom u zubima. Na redovnike, za koje se jadne predstojnice po samostanima na sve moguće načine dovijaju, kako bi ih se, diplomatski, oslobodile kao ispovjednika, ekshortatora, vođa duhovnih vježbi. Svačemu će ih naučiti njihove sestre, a najviše »slobodi savjesti« i neposluhu.

A ova moja dvojica iz članka nijesu nimalo »savremena«. Pravi su »starinski fratri«. A samo je slučaj, da su obadvojica kapucini. I to kapucini-lajici: samostanska sirotinja i »plebs«.

Jedan je misionar u Braziliji. I Talijan je podrijetlom. Ali do zadnjega rata njegovi su živjeli u Dubrovniku, pa se je i on bio napola pohrvatio. I javio se, kao pobožan mladić, u kapucine. U dubrovačkom je kapucinskom samostanu i dočekao konac rata. I zidao ga je: još je u svijetu bio zidar po zanimanju. Iza rata je prešao u mletačku, kapucinsku, provinciju, a kad su iz Brazilije tražili misionara, javio se i on. Sada je već starac, šezdesetgodišnjak, s ogromnom bijelom bradom. U habitu je i sandalama, to se zna. U njima je i putovao.

Pustili su ga, da još jednom u životu vidi bolesnu sestru, staricu, koja je ostala u Dubrovniku. U samostanu je stanovao, a sestru bi pohađao: svaki dan.

Viđao sam ga i ja tih dana. I sretao se s njim. Najviše u crkvi i oko crkve. Po vas dan bi bio u njoj. Molio se. Klečao na podu. Obilazio zavjetni oltar. Razgledao ju je i pregledao s vidljivom ljubavlju: svoju staru znanicu, »Gospu od Milosrđa«. A uvijek mi je izgledao naravan, veseo, nasmijan. I blagih je, vedrih, očiju bio. Otvoreno je gledao i u ljude i u svijet. Odmah se je i meni javio. I mini-strirao bi mi. I ispovjedio bi se kod mene. Njemu nije nimalo smetalo, što sam ja »sekularac«.